

**LIETUVOS AUKŠČIAUSIOJO TEISMO PASTATO,
ESANČIO GYNĖJŲ G. 6, VILNIUJE
ATVIRAS PROJEKTO KONKURSAS**

VERITAS

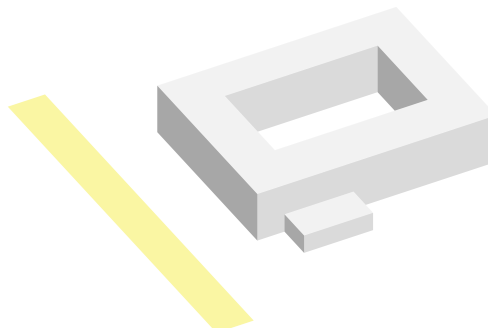
Vaizdas nuo Gynėjų g.

IDĖJA

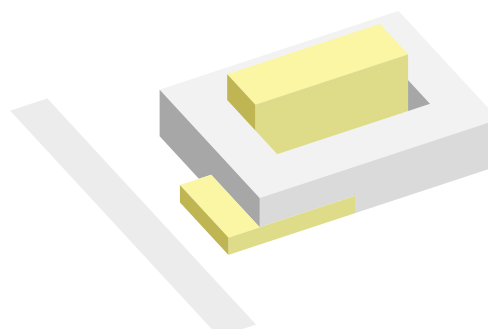
Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (LAT) pastato rekonstrukcijos projektas **VERITAS** parengtas remiantis trimis pagrindinėmis įžvalgomis:

- Pastato reorientaciją į pagrindinę Gynėjų gatvę, sukuriant pagrindinį įėjimą su patrauklia vieša erdve ties pagrindiniu fasadu ir LAT muziejumi, kuris įkurtas gatvės lygyje, palengvinant jo prieigą ir matomumą iš gatvės. LAT pastatas integruojamas į miesto struktūrą, pabrėžia dialogą su visuomene ir ypatingą LAT vaidmenį puoselėjant demokratiją Lietuvoje.
- Pagarbus 1960-aisiais statytam modernistiniam pastatui – į vidinį kiemą įkomponuotas naujas priestatas, naudojant atskiras konstrukcijas, išsiskiria subtilia architektūrine kokybe ir leidžia ne tik išplėsti pastato plotą LAT personalo poreikiams, bet ir kuria patrauklų natūraliai apšviestą vestibulį su trimis aukštos kokybės teismo salėmis pirmame aukšte.
- Tvarus ir racionalus esamo pastato struktūros pritaikymas, nesukeliant papildomų apkrovų, aiškiai išskiriant naujų elementų konstrukcijas ir medžiagas. Susidėvėję fasadai keičiami naujais – aliuminio bei trisluoksnio betono fasadai su teraco apdaila leidžia išsaugoti esamo pastato architektūrinį charakterį.

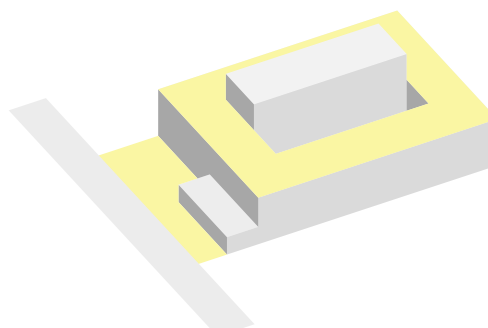
Esama pastato kryptis į parkavimo aikštelę, neįveiklintas vidinis kiemas

Keičiama įėjimo orientacija į pagrindinę gatvę, naujas tūris vidiniame kieme

Sukuriama viešoji gatvės erdvė ir stogo terasos darbuotojų poilsiui

Vaizdas nuo Gynėjų ir A. Tumėno g. sankryžos

URBANISTINIS KONTEKSTAS

LAT pastatas sklype, esančiame saugomoje Naujamiesčio (kodas 33653) teritorijoje ir patenkančiame į Vilniaus senamiesčio (kodas 16073) vizualinės apsaugos pozonį, projektuojamas laikantis Vilniaus miesto savivaldybės teritorijų planavimo bei Kultūros paveldo departamento reikalavimų, užtikrinant jau-trų santykį su saugomu miesto panoramos siluetu. Projektinis pasiūlymas numato vidinio kiemo įveiklinimą „įdedant“ naują tūrį, kuriame numatomos naujos funkcijos – papildomos teismo salės ir kitos su teismo veikla susijusios erdvės. Tūriniai sprendiniai modeliuojami taip, kad savo aukščiu ir apimtimi nenustelbtų esamo pastato tūrio vizualiai reikšmingų objektų kontekste ir nedominuotų svarbiose panoramose.

Architektūrinė išraiška yra santūri ir kontekstuali – deranti prie esamo pastato architektūros ir charakterio bei nekonkuruojanti su reikšmingais objektais, tokiais kaip Lietuvos Respublikos Seimo rūmai ir Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka. Pagrindinis įėjimas formuojamas iš Gynėjų gatvės – jis aiškiai identifikuojamas ir reprezentatyvus, atspindintis atviros bei visuomenei prieinamos institucijos principus. Naujasis tūris kiemo erdvėje užtikrina funkcionalų, ištisus metus naudojamą vidaus ir pusiau viešųjų erdvių kompleksą, o nuo aplinkinių pastatų apžvelgiamas esamo pastato stogas virsta patrauklia, žalia ir funkcionalia poilsio zona LAT personalui.

Panorama nuo Tauro kalno

ARCHITEKTŪRA

Prieinamumas ir reprezentacija

Pagrindinis pateikimas į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pastatą formuojamas iš Gynėjų gatvės. Dengtas įėjimas projektuojamas gatvės lygyje, užtikrinant universalaus dizaino principų įgyvendinimą ir lankytojų komfortą.

Ties pagrindiniu įėjimu, Gynėjų gatvės kaštonų šešėlyje, suprojektuota patraukli vieša poilsio erdvė. Iš esamo įėjimo stogo gelžbetoninių V formos atramų kompoziciškai formuojamas suolas kviečia miestiečius prisėsti ir bendrauti. Ši architektūrinė detalė kartu gali būti interpretuojama kaip LAT simbolikoje naudojamų Temidės svarstyklių ženklas.

Pastato struktūra ir funkcija

Rekonstruojant esamą trijų aukštų pastatą su rūsiu, išlaikomas ir pabrėžiamas originalus modernistinis charakteris. Projektu numatoma suformuoti du naujus tūrius:

- Atvirą, horizontalų įėjimo tūrį, kuris reorientuoja pagrindinį įėjimą iš Gynėjų g., užtikrina LAT muziejaus atvirumą ir akcentuoja institucijos viešumą.
- Vertikalų tūrį, „įstatomą“ vidinio kiemo šiaurinėje pusėje, kuriame formuojamas reprezentacinis holas, teismo salės, vertikalūs ryšiai ir kitos pagrindinės funkcijos.

Gynėjų g. panorama

Įėjimas. Naujos kokybės įėjimas iš Gynėjų g. formuojamas gatvės lygyje, integruojant jį su muziejaus erdve. Laiptai ir keltuvai žmonėms su judėjimo negalia numatyti pastato viduje. Prie įėjimo įrengiama saugumo zona su policijos patikra, iš kurios patenka į reprezentacinį holą.

Buvusio įėjimo vietoje projektuojama automobilių ir dviračių stovėjimo aikštelė bei papildomi želdynai.

Siekiant pabrėžti viešąją funkciją, prie pagrindinio įėjimo, gatvės lygyje, numatomas 1,5 aukšto Teismo muziejus ir biblioteka. Erdvių planinė struktūra leidžia šioms funkcijoms veikti autonomiškai, užtikrinant lankytojų srautų valdymą ir netrikdant kasdienės teismo veiklos.

Pirmasis aukštas. Skirtas viešosioms ir aptarnavimo funkcijoms. Aplink pagrindinį holą koncentruojama raštinė, biblioteka, trys teismo salės, dvi mediacijos erdvės bei pagalbinės teismo proceso patalpos. Taip pat numatytos rūbinės ir sanitarinių mazgų blokai.

Personalo patekimas į darbo patalpas organizuojamas per naujai suformuotą vertikalių ryšių bloką, užtikrinant aiškų lankytojų ir darbuotojų srautų atskyrimą.

Centrinė dalis (atriumas). Pastato širdyje formuojamas erdvus, per tris aukštus besitęsiantis atriumas (holas), atliekantis pagrindinę reprezentacinę funkciją ir užtikrinantis vizualinius ryšius tarp aukštų.

Naujas tūris. Vidiniame kieme projektuojamas ir „įstatomas“ penkių aukštų naujas tūris. Pirmajame jo aukšte išdėstomos teismo salės (dviejų aukštų aukščio), iš kurių didžioji numatyta kaip transformuojama erdvė, pritaikoma ir konferencijoms.

Trečiajame aukšte projektuojama sporto salė, poilsio zonos bei erdvios konferencijų patalpos. Ketvirta-

jame ir penktajame aukštuose koncentruojami teismo vadovų ir darbuotojų kabinetai. Požeminėje dalyje numatomas automobilių parkingas ir priedanga.

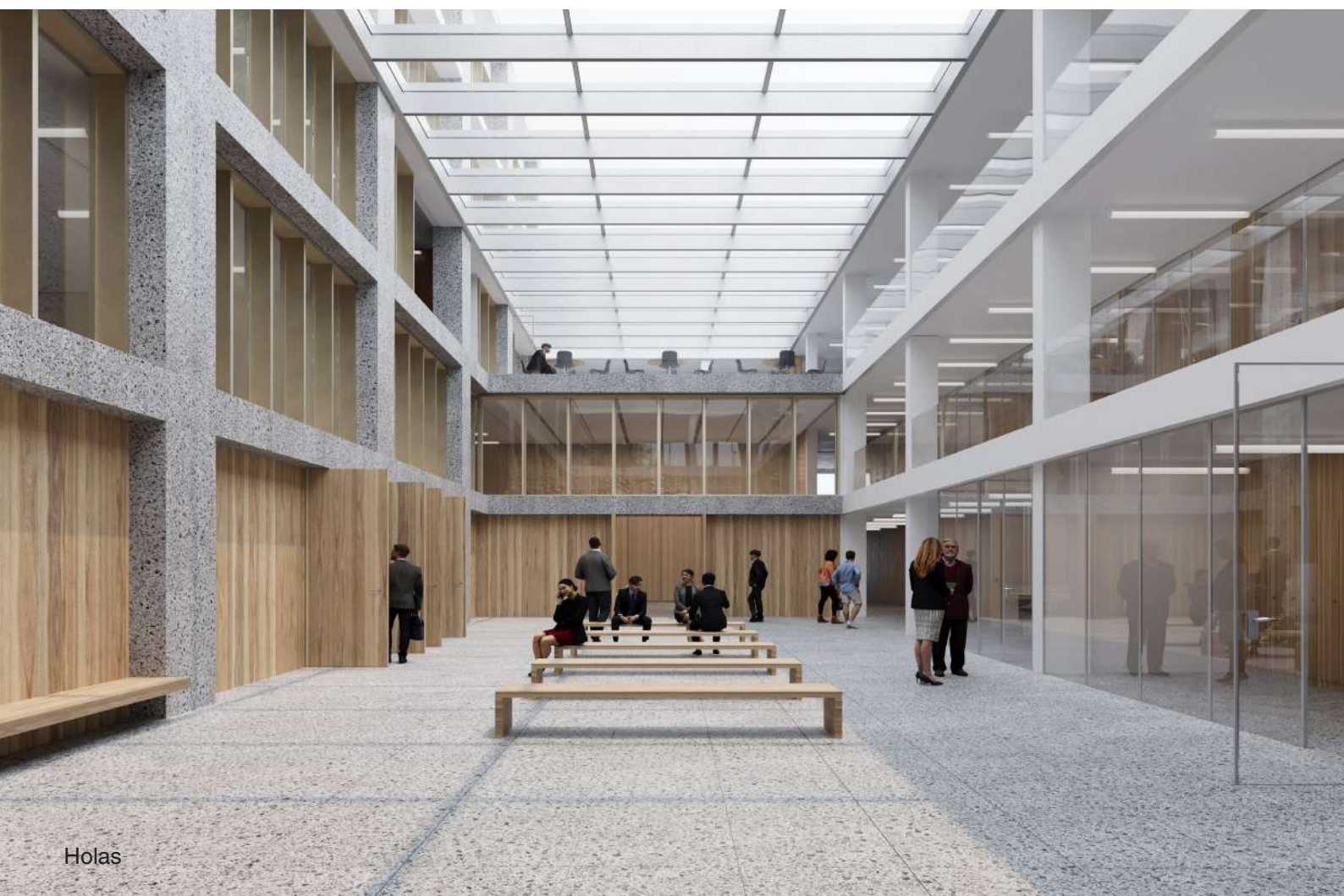
Insoliacija. Esamame ir naujajame tūriuose kabinetai išdėstyti taip, kad būtų užtikrinta maksimali higieninė (natūrali saulės) apšvieta darbo vietose ir darbuotojų komfortas.

Rytų, pietų ir vakarų fasaduose numatomi išoriniai tekstiliniai roletai saulės kontrolei su automatinio valdymo. Roletai integruojami tarpaukštinėse konstrukcijose ir, juos pakėlus, nėra vizualiai matomi, todėl nepažeidžia architektūrinės išraiškos vientisumo.

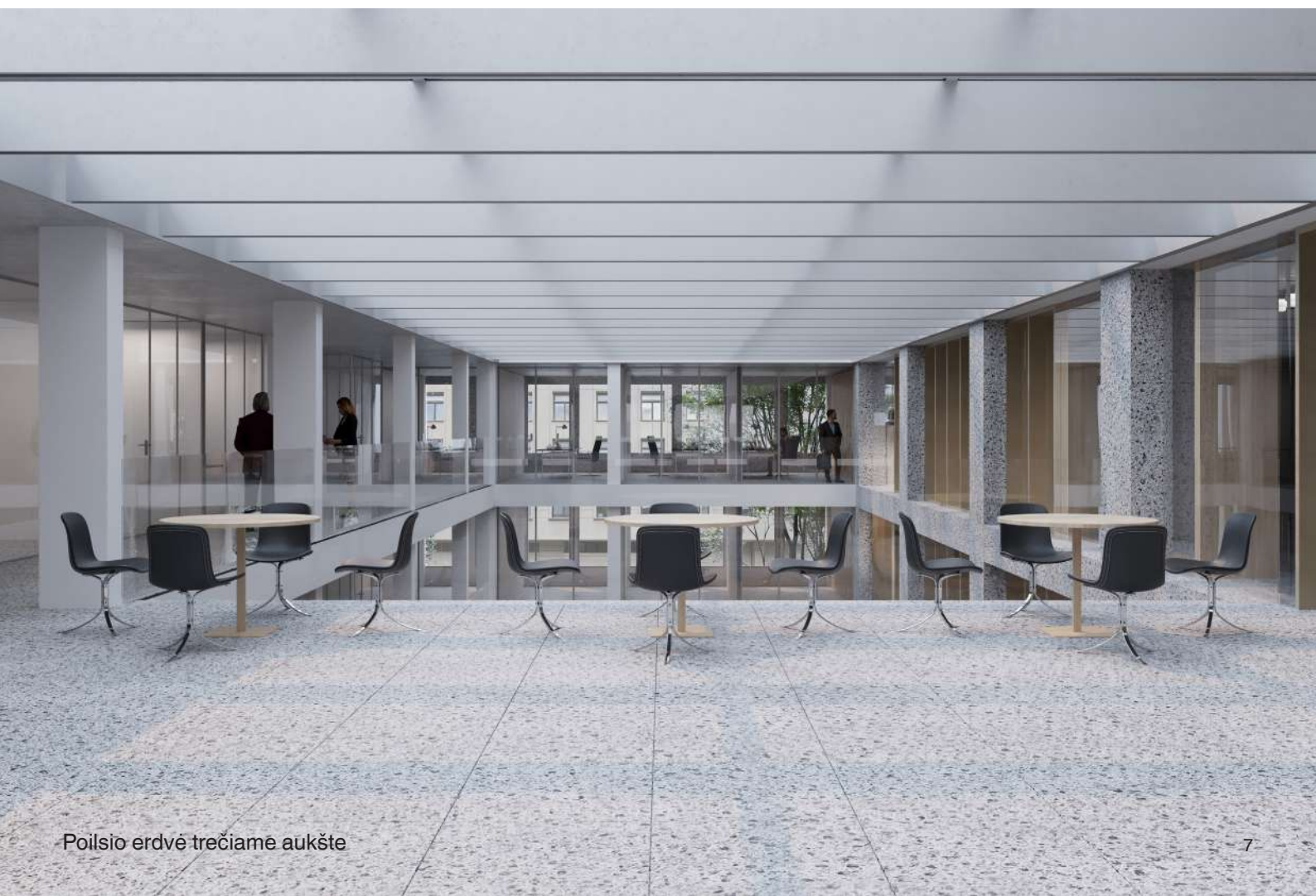
Saugumas ir srautų diferencijavimas. Projektu griežtai atskiriamos viešosios, administracinės ir konvojavimo zonos. Pirmame aukšte viešojoje erdvei fiziškai atribota nuo konvojaus ir administracijos takų. Visi aukštai nuo antrojo iki penktojo yra skirti išskirtinai darbuotojams, patekimas į juos ribojamas kontrolės sistemomis.

Logistika ir cokolinis aukštas. Cokoliniame aukšte numatytos techninės/pagalbinės patalpos bei optimizuota 25 vietų automobilių stovėjimo aikštelė (naudojant automatizuotą dviejų eilių parkavimo sistemą). Suformuota izoliuota konvojavimo zona su vietomis dviem specializuotiems automobiliams ir apsaugos personalo patalpomis. Skatinant darnų judumą, įrengta saugi 16 vietų dviračių saugykla, kartu su persirengimo ir dušo patalpomis.

Priedanga. Projektuojamas parkingas cokoliniame aukšte yra atskirtas gelžbetonio konstrukcijomis nuo perimetre esančių patalpų su langais ir galės būti naudojamas kaip priedanga.

Holas

Poilsio erdvė trečiame aukšte

Meno integracija – reljefinis meno kūrinys, sprendimui panaudotas asociatyvinis 2004 m. Lietuvos Statuto 50 litų sidabrinės monetos su Petro Repšio Vyčio ir LDK kanclerio motyvais.

Kabinetas naujame priestate

Medžiagiškumas

Teracinis
betonas

Tekstiliniai roletai

Natūralios spalvos
ąžuolas

Anoduotas
žalvaris

Anoduotas
aliuminis

Penktasis fasadas. Pastato stogas projektuojamas kaip eksploatuojama, apželdinta terasa. Šis sprendinys ne tik suteikia papildomą rekreacinę erdvę darbuotojams, bet ir sukuria pridėtinę vertę miestovaizdžiui, aktyviai įveiklinant „penktąjį pastato fasadą“.

PĖSČIŲJŲ IR TRANSPORTO JUDĖJIMAS, PARKAVIMAS

Sklypo ribose numatytos 22 automobilių stovėjimo vietos, o dar 26 vietos projektuojamos pastato cokoliniame aukšte įrengtame parkinge. Papildomos dviračių stovėjimo vietos numatomos ties pietiniu pastato fasadu.

Logistika ir konvojavimas. Sklypo rytinėje dalyje projektuojama atskira zona, skirta konvojaus transportui ir pastato aptarnavimui. Šis įvažiavimas atskiriamas nuo pagrindinių pėsčiųjų takų, taip užtikrinant saugumą ir diskretiškumą teismo proceso metu. Specializuotas transportas patenka tiesiai į izoliuotą konvojavimo zoną, įrengtą cokoliniame aukšte.

GERBUVIS, DANGOS

Tvarumas ir vizualinis vientisumas. Pastato prieigose numatyta granito danga. Siekiant suvaldyti paviršinių nuotekų kiekį, dangos dedamos su tarpais ar perforuotos užtikrinant jų pralaidumą. Analogiškos sprendimai numatyti ir ant stogo.

ŽELDYNAI

Egzistuojančios ekosistemos išsaugojimas. Esami vertingi želdiniai išsaugomi. Nauja intervencija projektuojama atsižvelgiant į medžių šaknų išsidėstymą, numatant technologinius sprendinius, užtikrinančius

augalų gyvybingumą tiek statybų, tiek pastato eksploatacijos metu.

Siekiant didinti teritorijos reprezentatyvumą, siūlomas sanitarinis medžių genėjimas, o buvusio įėjimo vietoje formuojama nauja žalia erdvė su papildomais želdiniais. Sklypo perimetrai ir automobilių stovėjimo zonoms parenkami augalai, toleruojantys pavėsį ir atsparūs miesto taršai.

Penktasis fasadas. Eksploatuojamas stogas apželdinamas intensyviojo arba ekstensyviojo tipo želdynais. Toks sprendinys ne tik pagerina pastato energinį efektyvumą ir mažina lietaus vandens nuotėkį, bet ir prisideda prie biologinės įvairovės kūrimo miesto centre.

Stogas virš naujojo tūrio dengiamas saulės energijos moduliais, integruotais į architektūrinę kompoziciją.

APŠVIETIMAS IR IŠKABOS

Ties pagrindiniu numatytas klasikiniu šriftu išpildytas institucijos pavadinimas įspaustas į fasado elementus. Pagrindinio įėjimo tūryje ir gerbuvyje ties Gynėjų g. ir tie pietų fasadu numatytas vakarinis apšvietimas.

MAŽOJI ARCHITEKTŪRA

Gatvės perimetro aktyvavimas. Nuo Gynėjų gatvės pusės formuojama atvira, miestui prieinama poilsio erdvė. Čia esamų medžių pavėsyje projektuojamos suolai, panaudojant gelžbetonines V formos esamo įėjimo stogo atramas. Tokiu būdu aktyvuojamas pastato perimetras ir paverčiamas gyva miesto dalimi. Mažosios architektūros elementai (šiukšliadėžės, dviračių stovai, navigaciniai stulpeliai) projektuojami kaip vientisa sistema, savo medžiagiškumu (metalas, betonai, natūralus medis) atliepianti pastato modernistinę dvasią.

Meno integracija – iš esamo įėjimo stogo gelžbetoninių V formos atramų kompoziciškai formuojamas suolas.

FASADŲ SPRENDINIAI

Esamo pastato fasadai. Siekiant išsaugoti vertingą modernistinį pastato charakterį, siūloma pilnai pakeisti fasadus pasiūlant kokybiškai naują ir technologišką pažangų sprendimą, išlaikant originalią jų kompoziciją.

Medžiagiškumas: Vietoj degradavusių betono gaminių, tinkuotų paviršių ir langų naudojami ilgaamžiai teracinio betono „pre-fab“ gaminiai (briaunos ir tarpaukštinės dalys) bei anoduoto aliuminio fasadų sistema su integruota saulės kontrole. Šios medžiagos vizualiai „sustiprina“ originalią pastato tectoniką.

Cokolinio aukšto langai rekonstruojami, šiek tiek juos paaukštinant, ir transformuojami naudojant aliuminio fasadinę sistemą su pusiau permatomais grublėto stiklo paketais.

Saulės kontrolė: Integruojama automatinė išorinių roletų sistema, kuri tampa aktyviu fasado elementu.

Naujų įėjimo ir vertikalaus tūrio medžiagiškumas ir fasadai. Naujieji – įėjimo nuo Gynėjų gatvės ir vidinis vertikalus tūriai – projektuojami naudojant masyvių

tonuoto betono gaminių (kolonų ir sijų) su teraco (su granito užpildu) paviršiais konstrukciją bei oksiduoto žalvario vitrinų ir durų profilius. Tokiu būdu pabrėžiamas viešos institucijos ilgaamžiškumas, pagarbiu kontrastu atskiriant istorinį sluoksnį nuo šiuolaikinės intervencijos.

KONSTRUKCIJOS

Esamas pastatas. Atsižvelgiant į 2024 m. ekspertizės išvadą, kad pagrindinės konstrukcijos pripažintos tinkamomis tolesnei eksploatacijai, naujos fasado sistemos parenkamos vertinant jų svorį ir apkrovas esamiems pamatams. Projekte nenumatoma papildomai neužstatyti naujų aukštų ant esamo pastato konstrukcijų. Naudojami lengvi aliuminio karkasai ir pakabinamos apšiltintoms trisluoksnės „pre-fab“ betono plokštės užtikrina pastato ilgaamžiškumą be didelių papildomo apkrovų esamoms konstrukcijoms. Stogas – pilnai renovuojamas keičiant nusidėvėjusią dangą į eksploatuojamą apželdintą sistemą. Pažeistos esamo pastato konstrukcijos vietos sanuojamos antikorozinėmis priemonėmis, taip prailginant pastato gyvavimo ciklą.

Cokolinis aukštas apšiltinamas, hidroizoliuojamas ir apdailinamas naudojant patikimą granitinį struktūrinį tinką, užtikrinant tinkamą nuogrindos nuolydį vandens nutekėjimui. Cokoliniame aukšte numatoma nauja grindų konstrukcija su apšiltinimu ir nuotekų surinkimu.

Nauji tūriai. Nauji tūriai suprojektuoti kaip atskiri konstrukciniai elementai ant atskirų pamatų, naudojant trisluoksnius „pre-fab“ tonuoto betono elementus su apšiltinimu ir teraco paviršiais. Tik elementai esamo įėjimo vietoje montuojami ant esamų konstrukcijų kaip apdailiniai elementai.

Kartu su naujais tūriais, vidinio kiemo plote projektuojamas parkingas, kuris cokoliniame aukšte susijungia su erdvėmis kiemo perimetre. Esamo stogo lygyje projektuojama plieno konstrukcijos ažūrinė perdanga su stiklinimu bei integruotu apšvietimu ir saulės kontrolės roletais.

Sprendimas, naudojant „pre-fab“ gaminius, leis ne tik užtikrinti itin aukštą teraco paviršių ir sujungimų kokybę, bet ir pagreitinoti statybų procesą.

FUNKCIJA, INTERJERAS, BALDAI

Interjere tęsiama teismo – atviros demokratinės institucijos – koncepcija: šviesios erdvės, skaidraus stiklo pertvaros viešosiose zonose, užtikrinamas akustinis komfortas. Santūraus dizaino paviršių apdaila ir baldai projektuojami naudojant natūralų ąžuolą.

Medžiagiškumas interjere atkartoja išorinį fasadą: teraco grindys, anoduoto žalvario stiklinimo sistemos.

MENO INTEGRAVIMAS

Pastato atriumas ir muziejaus erdvė projektuojami kaip galerija, kurioje integruojami teismo istorijai svarbūs artefaktai ar šiuolaikinio meno kūriniai. Muziejaus

erdvėje planuojama pristatyti Lietuvos ilgą teisėkūros istoriją ir šiuolaikinės teismų sistemos integralią funkciją valstybės sandaroje.

Teismo salėse numatoma meno integracija – apdailinėse ąžuolo plokštėse CNC būdu frezuojami reljefiniai meno kūriniai, conceptualiai vaizduojantys svarbiausius Lietuvos teisėkūros istorijos momentus.

Buvusio įėjimo konstrukciniai elementai pernaudojami ir transformuojami į suolus viešojoje erdvėje ties Gynėjų gatve.

NAUDOTOJŲ JUDĖJIMO RYŠIAI

Srautai zonuojami į tris nepriklausomas grandines: viešąją (teismo lankytojai, biblioteka, salės), administracinę (darbuotojų kabinetai, poilsio zonos) ir konvojavimo (izoliuotas patekimas į teismo sales). Vertikalūs ryšiai užtikrinami atskirais darbuotojams skirtais liftais ir laiptinėmis, išvengiant srautų sankirtų.

Nukrypimų nuo pastato naudotojo poreikių patvirtinimas. Visi suplanuoti sprendiniai atitinka projektavimo užduotį, tačiau kai kurios pagalbinės patalpos optimizuotos (apjungtos), siekiant išplėsti atriumo erdvę ir pagerinti darbuotojų bendradarbiavimo zonas (coworking), kas moderniam teismo darbe tampa prioritetu.

TRIUKŠMO MAŽINIMO SPRENDINIAI

Nauji pastato fasadai užtikrins padidintą garso izoliaciją, Vakarinis fasadas, orientuotas į triukšmingą kaimynystę, projektuojamas su aukšto garso izoliacijos indekso langais.

STATINIŲ PRIEINAMUMAS

Pastatas projektuojamas be slenksčių, su plačiomis durų angomis ir pritaikytais sanitariniais mazgais

kiekviename aukšte. Informacinė sistema dubliuojama Brailio raštu, o grindų dangoje integruoti taktiliniai paviršiai regėjimo negalią turintiems asmenims. Liftai aprūpinti garsiniais signalais.

GAISRINĖ SAUGA

Pasiūlymas leidžia užtikrinti efektyvią pastato evakuaciją, naudojant esamą ir projektuojant vieną naują laiptinę bei koncentruojant pagrindines viešąsias funkcijas pirmame aukšte. Cokolinio aukšto ir parkingo patalpos evakuojamos atskirai, tiesiai į lauką. Pastate numatyta moderni gaisro aptikimo sistema, gaisro gesinimo čiaupai, o parkinge, esant poreikiui, gali būti numatyta automatinė gesinimo sistema (sprinkleriai). Taip pat numatoma automatinė dūmų šalinimo sistema.

KLIMATO IR ENERGIJOS SISTEMOS

Pastatas – A++ energinės klasės. Aukšto efektyvumo atitvaros, langai su automatiniais lauko roletais (ap-

saugai nuo saulės kaitros) ir apšildintas stogas mažina šildymo bei mikroklimato palaikymo sąnaudas. Apšvietimui naudojamos patikimos LED technologijos su išmaniu, pagal natūralios šviesos lygį ir patalpų paskirtį zonuojamu valdymu – tai leidžia sumažinti elektros energijos suvartojimą.

Pastatas prijungtas prie miesto šilumos tinklų, įrengtos efektyvios ŠVOK sistemos. Ant stogo montuojami saulės moduliai, dalinai kompensuojantys elektros poreikį. Naudojama vandenį tausojanti san technika, o lietaus vanduo kaupiamas ir naudojamas augalų drėkinimui bei kitiems ūkiniais poreikiams. ŠVOK sistemos koncentruojamos cokoliniame pastato aukšte.

Visos pastato gaisro saugos, prieigos kontrolės, apsaugos, stebėjimo, klimato kontrolės ir apšvietimo sistemos sujungiamos į vieną pastato valdymo sistemą – BMS.

BENDRIEJI STATINIO RODIKLIAI:

Rodikliai	Kiekis
Sklypo plotas:	3 735 m ²
Užstatymo plotas:	1 970 m ²
Užstatymo intensyvumas:	1.25
Užstatymo tankumas:	53 %
Pastato antžeminis plotas:	4 668 m ²
Pastato bendrasis plotas:	6 118 m ²
Pastato tūris:	26 488 m ³
Automobilių parkavimo vietų skaičius	48 p.v
Konvojavimo automobilių vietų skaičius	2 k.v
Dviračių saugojimo vietų skaičius	44 d.v

PROJEKTO REALIZACIJOS BIUDŽETAS

Projektas neviršija objektui numatyto statybos biudžeto – 15 000 000 EUR (su PVM).